

”Tag fat igen”

Dansk som rehabilitering

Et undervisningstilbud til traumatiserede og psykisk syge

Evaluering

**Sprogcenter Randers
November 2005**

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Målgruppe	3
Formål	3
Indhold	3
Et eksempel: Indlært hjælpeløshed.....	4
Evaluering	5
Redegørelse for de første fire måneder	6
Fælles status for kursisternes pr. 1. september 2005	6
Fælles mål for kursisterne frem til juni 2006	7
Almene mål:	7
Basale redskaber i arbejdet mod målene	7
Fremgangsmåder i arbejdet mod målene.....	8
Fremgangsmåde ved statusvurdering i forhold til målene.....	10
To eksempler på individuelle læringsplaner (ILP)	11
M1.....	11
K1	12
Status på individuelle læringsmål	13
M1	13
Status pr. november i forhold til almene ILP-mål:	13
Dansksproglig udvikling	16
Egen vurdering	16
K1	17
Status pr. november i forhold til almene ILP- mål	17
Dansksproglig udvikling	20
Egen vurdering	20
Bilag 1	22
Ugeskema for ”Tag fat igen”	22
Bilag 2	23
Spots fra hverdagen	23

Indledning

”TAG FAT IGEN” – ET UNDERVISNINGSTILBUD FOR TRAUMATISEREDE FLYGTNINGE O.A. PÅ SPROGCENTER RANDERS.

Som det fremgår af navnet, er dette et danskundervisningstilbud, men med en særligt tilrettelagt undervisning og nogle særlige rammer. Vi fjerner så mange af de eksterne stressfaktorer fra kursisterne som muligt og giver dem den specielle støtte, som de har brug for. Vi tager i undervisningen udgangspunkt i kursisternes særlige behov og inddrager aspekter af deres livssammenhæng på en måde, der ikke er mulig på skolen i øvrigt. Konkret foregår undervisningen i omgivelser, der er præget af ro og harmoni. Det skal være et sted, hvor kursisterne godt kan lide at være, og hvor de kan få gode erfaringer med at være sammen med andre.

Målgruppe

Flygtninge/indvandrere, der ikke kan klare sig/er gledet ud af normale skole- og praktikforløb på grund af psyko-sociale problemer. Målgruppen omfatter altså ikke kun personer med PTSD, men også personer med andre/beslægtede psyko-sociale problemer på grund af f.eks. psykiske sygdomme eller sekundær traumatisering. Målgruppen omfatter ikke de allersværest traumatiserede, misbrugere eller personer, hvis problem udelukkende er af indlæringsmæssig karakter. For at blive visiteret til undervisningstilbuddet skal den pågældende frivilligt vælge det til.

Formål

Det overordnede formål med undervisningen er at få kursisterne til at tænke på og opfatte sig selv og deres nære omverden på en åben, konstruktiv og fremadrettet måde. Det er endvidere målet at give kursisterne positive læringsoplevelser og redskaber, således at de bedre kan leve med deres problemer og efterfølgende kan indgå i og profitere af normale skole- og praktik-forløb.

Indhold

Undervisningen bygger på det faktum, at en skoleklasse både er et læringsrum og et socialt rum. Sidstnævnte kalder vi i det følgende for ”grupperum”. De to rum er hinandens forudsætninger ikke alene i nutidens skole, men også på arbejdspladserne. Det fordres derfor af flygtninge/ indvandrere,

at de med udbytte kan manøvrere i begge disse rum på én gang. Dette evner målgruppen imidlertid ikke. Deres psyko-sociale problemer viser sig i skoleklassen som problemer i læringsrummet på grund af problemer i ”grupperummet” eller omvendt. Vi har derfor udformet undervisningen på den måde, at vi adskiller de to rum og gør dem begge til læringsrum. I det ene rum lærer kursisterne dansk ud fra særligt tilrettelagte metoder, og i det andet rum lærer de om og tilegner sig psyko-sociale mekanismer og redskaber. De to rum blandes ikke direkte sammen, men indvirker selvfølgelig på og befrugter hinanden. Problemer i danskrummet bearbejdes i ”grupperummet”, og tilegnede færdigheder i ”grupperummet” praktiseres i danskrummet. Derudover indeholder undervisningen også en række aktiviteter, der understøtter de to rum eller ligger i forlængelse af dem: Ekskursioner, motion, madlavning, kreative aktiviteter og mande/kvindegrupper. For at skabe størst mulig tryghed for kursisterne lægger vi vægt på at strukturere de to rum med faste rutiner og ritualer.

Lærergruppen repræsenterer både sproglige, pædagogiske og psykologiske uddannelser. Vi har derfor mulighed for at kombinere disse fagområder ved tilrettelæggelsen af aktiviteterne i de to læringsrum.

I danskrummet tilrettelægger vi således pædagogikken ud fra en psykologisk viden om bl.a. traumatisering, forskellige intelligenser og hukommelse. I ”grupperummet” vil vi pædagogisere psykologien ved at visualisere og konkretisere den ud fra kursisternes egne livserfaringer og oplevelser og ved hjælp af billedliggørelse og fiktive historier.

Undervisningen er udpræget ressourceorienteret. Vi rummer og lægger øre til kursisternes psyko-sociale problemer, men vores fokus er på at styrke og forbedre.

Et eksempel: Indlært hjælpeløshed

Symptomer:

Kursisten fungerer dårligt i skole- og praktikforløb (forsvarsholdning, passiv modstand, selvudslettende, destruktiv eller selvdestruktiv adfærd) på grund af ringe læringsmotivation og nedsat indlæringsevne med baggrund i psyko-sociale problemer.

Årsager:

En ofte forekommende årsag til læringsproblemer for målgruppen er indlært hjælpeløshed. Kort fortalt dækker begrebet over den psykologiske sammenhæng, at mennesker påvirker sig selv på forhånd med negative selvinstruktioner, når de går i gang med en opgave. Denne fiaskoforventning påvirker selvfølgelig opgaveløsningen negativt. I skolesammenhæng kan denne onde cirkel udvikle sig til en læringsblokering ofte sammenkædet med angst og depressioner. Indlært hjælpeløshed kan opstå af mange forskellige årsager, f.eks. undertrykkelse og traumatisering.

Pædagogisk-psykologiske redskaber i ”grupperum”:

Ressourceafdækning over en bred front og i hele livssammenhængen. Kursisten arbejder med at fremdrage og detaljeret fortælle de andre kursister om personlige succesoplevelser. Gennem dette arbejde med hvad kursisten kan/har kunnet, søger vi at revitalisere en god indre dialog i forbindelse med opgaveløsning. Sammenkædet med assertionstræning kan dette være det første skridt til at ændre på kursistens negative selvbillede.

Psykologisk-pædagogisk redskaber i danskrum:

Det grundlæggende greb er her at snyde læringsblokeringen ved at flytte fokus fra dansk som læringsmål til dansk som et kommunikationsredskab. I den udstrækning det er muligt indenfor undervisningens rammer, arbejder kursisten i ikke skolelignende omgivelser med ressourceaktiviteter og med personligt engagerende emner. Dansk indgår som et middel i dette, og der fokuseres på, hvad kursisten kan i stedet for på alt det, som kursisten ikke kan. Med kommunikationsbehovet som drivkraft øges opmærksomheden gradvist på sproget. Alfa og omega i denne del af forløbet er, at kravene til sproget aldrig er højere end, at der kan opnås små, sikre succes'er, der synliggøres gennem positiv feedback. Det kan her eventuelt være relevant med en PAS-test (Pædagogisk Analyse System) for at afdække, hvordan kursisten bedst lærer.

Evaluering

Hvor og når det er relevant, synliggør vi kursisternes fremskridt gennem jævnlig målsætning og evaluering – bl.a. i form af modultests. Det er vores erfaring, at det ikke letter på kursisternes stress at fritage dem fra modultestsystemet. Det vil tvært imod ofte øge deres stress, fordi mange af dem trods alt har en positiv vilje til at komme videre i danskuddannelsessystemet ligesom alle andre kursister. Løsningen er et tilbud som ”Tag fat igen”, hvor vi på en fleksibel måde arbejder med

dansklæring og psyko-sociale emner i hver sin sammenhæng samtidig med, at vi holder muligheden åben for, at kursisterne kan komme til specielt tilrettelagte modultests.

Udover evaluering på grundlag af modultests evaluerer vi kursisternes arbejde gennem lærerobservationer og spørgeskemaer. Endelig laver kursisterne selv dagligt en skriftlig evaluering af arbejdet i klassen.

Redegørelse for de første fire måneder

med ”TAG FAT IGEN”

I august 2005 startede vi det nye tilbud med to hold: Et mandehold med fire kursister og et kvindehold med fire kursister. Opdelingen i mande- og kvindehold blev valgt, fordi vi skønnede at kvinderne på grund af traumatiske oplevelser – f.eks. voldtægter – ville blive hæmmet i deres læringsproces ved at være sammen med mændene. Denne opdeling har været vores udgangspunkt, men målet er selvfølgelig, at kvinderne på et tidspunkt skal kunne fungere læringsmæssigt sammen med mændene. Som det fremgår af kursisternes skema (se bilag 1) arbejder mændene i ”grupperum” om mandagen, kvinderne om tirsdagen. Af skemaet fremgår også de trygheds skabende faste ritualer og aktiviteter. Der samarbejdes så tæt som muligt med kursisternes sagsbehandlere og eventuelle andre. En realistisk tidshorisont for afslutning af disse to hold er juni 2006.

Fælles status for kursisternes pr. 1. september 2005

Denne status bygger på sprogcentrets evaluering af kursisternes skolegang fra juni 2005.

Ud fra evalueringerne sammenholdt med de indtryk, vi fik af kursisterne gennem deres deltagelse i undervisningen den første måned, tegnede der sig følgende generelle problembillede: De fleste af kursisterne har lavt selvværd, usikker identitetsfølelse, uklart selv billede såvel danskfagligt som personligt (traumerne fylder det hele), manglende koncentration, hukommelsesbesvær, unaturligt højt stress-niveau, psyko-somatiske smerter og træthed på grund af søvnproblemer. Cirka halvdelen af kursisterne har derudover en uklar forståelse af egne problemer, større eller mindre problemer med social adfærd, større eller mindre læringsblokeringer og færdighedsblokerende nervøsitet i testsituationer.

Fælles mål for kursisterne frem til juni 2006

På grundlag af ovennævnte problembillede har vi opstillet følgende fælles mål for arbejdet med kursisterne frem til juni 2006:

Almene mål:

- A. At kursisterne får personlig styrke og overskud, sprog og kulturkendskab til at udtrykke og begrunde deres følelser, behov og meninger.
- B. At kursisterne bliver i stand til at erkende og forstå deres egen situation (problemer).
- C. At kursisterne opnår øget selverkendelse og øger deres selvværd på trods af traumerne.
- D. At kursisterne styrker deres sociale kompetencer, således at de kan få større udbytte af klassesammenhængen.
- E. At kursisterne bliver bevidste om deres dansksproglige styrker og svagheder og bliver i stand til at sætte sig realistiske sproglige mål.
- F. At kursisterne erfarer, at de gennem læring i skolen kan tilegne sig danskkundskaber.
- G. At kursisterne bliver i stand til bedre at kunne koncentrere sig.
- H. At kursisterne får styrket deres hukommelsesevne.
- I. At kursisterne bliver i stand til med udbytte at kunne indgå i testsituationer.

Status i forhold til mål A - D bygger på lærernes observerede tegn på kursistudvikling.

Status i forhold til mål E - I bygger dels på lærernes observationer og dels på spørgeskemaer til kursisterne.

Som det fremgår af det følgende, arbejder vi på forskellig måde med alle målene i både ”grupperum” og danskrum. Hvilke mål, der er specielt relevante for den enkelte kursist og med hvilken vægt, fremgår af kursisternes ILP. På baggrund af kursistgruppens problembillede har vi valgt i første omgang ikke at opstille specifikke sproglige mål. Som det fremgår af kursisternes statusopgørelser i forhold til ILP-målene, arbejder vi dog med sproglig udvikling som en vigtig del af undervisningen med henblik på modul-tests.

Basale redskaber i arbejdet mod målene

- Et godt og velegnet fysisk læringsmiljø. Det vil sige gode og hyggelige lokaler med adgang til relevante faciliteter.

- Derudover er tid en afgørende faktor. Tilstrækkelig tid er nødvendig ved etablering og anvendelse af følgende redskaber:
- Almenmenneskelig kontakt og tillid.
- Aktiv lytning og engageret samtale.
- At kunne følge kursisternes overskudsprofil; det vil sige at kunne møde den enkelte kursist hver dag lige dér, hvor han/hun er.
- At kunne rumme og arbejde med traumefølgerne i klassen og udenfor klassen, f.eks. gennem samtaler med den enkelte.
- Udvikling og evaluering af nye fremgangsmåder.
- At lærerne tager hånd om hinanden for at forebygge sekundær traumatisering.

Fremgangsmåder i arbejdet mod målene

- **Mål:** At kursisterne får personlig styrke og overskud, sprog og kulturkendskab til at udtrykke og begrunde deres følelser, behov og meninger (A).

Fremgangsmåder i ”grupperum”: Cirkelsamtale om danskrum (samtaleform hvor kursisterne arbejder sig frem mod, hvad de er gode og dårlige til, hvad de kan lide og ikke lide; evnen til at kunne og turde dette samt eventuelt begrunde det er i centrum her), assertionstræning, daglig evaluering.

Fremgangsmåder i danskrum: Læring af sprogfunktioner, arbejde med følelsessprog (lære at udtrykke generelle og egne følelser på en hensigtsmæssig måde), daglig evaluering.

- **Mål:** At kursisterne bliver i stand til at erkende og forstå deres egen situation (problemer) (B).

Fremgangsmåder i ”grupperum”: Arbejde med fiktiv historie (kursisterne får mulighed for konkret at spejle deres liv og især deres nutidssituation i en historie; ved på denne måde at se sig selv udefra arbejder de med selvindsigt og selverkendelse), arbejde med sprogbilleder, hvor kursisterne får mulighed for at spejle deres problemområder i konkrete sproglige billeder; ved på denne måde at afgrænse traumerne og finde måder at tackle dem konstruktivt på arbejder kursisterne med at korrigere deres selvbillede.

Fremgangsmåder i danskrum: At støtte kursisterne i at handle på grundlag af indsigterne fra ”grupperummet”.

- **Mål:** At kursisterne opnår øget selverkendelse og øger deres selvværd på trods af traumerne (C).

Fremgangsmåder i ”grupperum”: Arbejde med sprog billeder (ved at spejle sig i konkrete sproglige billeder lærer kursisterne at tænke positivt og fokusere på deres stadig intakte ressourc sider), arbejde med personlige succeshistorier (kursisterne erkender og formulerer anvendte personlige evner og egenskaber) og arbejde med at fremdrage og formulere personlige kvalifikationer og færdigheder.

Fremgangsmåder i danskrum: Reminiscens (arbejde med positive erindringer), velbegrunnet positiv feed-back.

- **Mål:** At kursisterne styrker deres sociale kompetencer, således at de kan få større udbytte af klasesammenhængen (D).

Fremgangsmåder i ”grupperum”: Assertionstræning, arbejde med følelsessprog (træning i aflæsning og formulering af andres følelser og signaler) og konfliktløsningsstrategier.

Fremgangsmåder i danskrum: Arbejde med følelsessprog (træning i aflæsning og formulering af andres følelser og signaler), samvær i mange forskellige sammenhænge (ekskursioner), eleverne fungerer som positive rollemodeller for hinanden.

- **Mål:** At kursisterne bliver bevidste om deres dansksproglige styrker og svagheder og bliver i stand til at sætte sig realistiske sproglige mål (E).

Fremgangsmåder i ”grupperum”: Cirkelsamtale om danskrum (evnen til selvevaluering er i centrum her; vi arbejder med faglig selvovervurdering og selvundervurdering i forhold til krav og fagligt selvbillede), danskøvelser på den lave side af kursisternes kompetencegrænse (synliggørelse af det kursisterne allerede har lært, hvorved deres faglige motivation og succes- forventning styrkes) og daglig evaluering.

Fremgangsmåder i danskrum: Synliggørelse af kursisternes kompetencegrænser (ved hjælp af dansk-opgaver og efterfølgende lærerfeedback), faglig målsætning som en forhandling mellem lærer og kursist, daglig evaluering.

- **Mål:** At kursisterne erfarer, at de gennem læring i skolen kan tilegne sig dansk kundskaber (F).

Fremgangsmåder i ”grupperum” og danskrum: Se det ovenfor anførte eksempel om indlært hjælpeløshed.

- **Mål:** At kursisterne bliver i stand til bedre at koncentrere sig (G).

Fremgangsmåder i ”grupperum” og danskrum: Opnåelse af succes gennem øvelser på den lave side af kursisternes kompetencegrænse, oparbejdelse af motivation gennem succes-forventning, opladning og afspænding (ved hjælp af musik og motion), forskelligartede aktiviteter sammensat så de profilerer hinanden, korte tidsafgrænsede opgaver samt overblik over dem, forenkling af lærings- og testsituationer således at kursisterne arbejder med og får feedback på én ting ad gangen.

- **Mål:** At kursisterne får styrket deres hukommelsesevne (H).

Fremgangsmåder i ”grupperum”: Oparbejdelse af motivation gennem succesforventning, elaboreret indkodning (kursisterne arbejder med at huske billeder ved at fortælle historier om dem), visualisering (kursisterne arbejder med at huske tekster ved at omskabe dem til sekvenser af indre billeder)

Fremgangsmåder i danskrum: Reminiscens, overindlæring (kursisterne arbejder med at huske romaner ved at lave skriftlige referater samt ved repetition).

- **Mål:** At kursisterne bliver i stand til med udbytte at indgå i testsituationer (I).

Fremgangsmåder i ”grupperum”: Arbejde med nervøsit, fiaskoforventninger og andre fordomme i forbindelse med testsituationer (kursisterne fortæller om deres erfaringer med test situationer og især om succesoplevelser; vi snakker endvidere om følgende: Hvordan har jeg det, når jeg er nervøs? Hvornår er jeg nervøs? Hvad er godt at gøre for mig, når jeg er nervøs?), grounding- og åndedrætsøvelser.

Fremgangsmåder i danskrum: Opdeling og tilrettelæggelse af modultestene, således at de så vidt som muligt imødekommer kursisternes problemer med testsituationer, prøvetests.

Fremgangsmåde ved statusvurdering i forhold til målene

For at sikre en nogenlunde præcis og ensartet statusvurdering af kursisternes kompetencer i forhold til målene anvender vi i alle statusvurderinger følgende ord:

- I meget høj grad
- I høj grad
- I rimelig grad
- Nogenlunde/delvist
- Svingende
- I ringe grad
- I meget ringe grad

Denne fremgangsmåde bevirker også, at vi kan sammenholde statusvurderingerne på tværs samt, at vi bedre kan synliggøre frem - eller tilbageskridt for den enkelte kursist.

To eksempler på individuelle læringsplaner (ILP)

Vi har udvalgt et karakteristisk eksempel fra mandeholdet (M1) og et fra kvindeholdet (K1).

Derudover har vi i bilag 2 anført eksempler fra alle kursisternes hverdage i klassen. Vi anfører nedenfor først kursisternes individuelle status pr. 1. september i forhold til de almene mål. Disse statusvurderinger bygger på kursistevalueringerne fra juni 2005 samt på lærernes indtryk efter den første måneds undervisning.

På grundlag af disse statusopgørelser (pr. 1.september) har vi så udarbejdet kursisternes ILP'er (individuelle læringsplaner).

ILP'erne udgøres af de mål, som vi har fundet det hensigtsmæssigt, at kursisterne arbejder med i første omgang.

M1

Almene mål:

- A. M1 har i ringe grad personlig styrke og overskud, sprog og kulturkendskab til at udtrykke og begrunde sine følelser, behov og meninger.
- B. M1 er i rimelig grad i stand til at erkende og forstå sin egen situation (problemer).
- C. M1 har en nogenlunde grad af selverkendelse, men hans selvværdsfølelse er ringe.
- D. M1 udviser en ringe grad af sociale kompetencer. Han "gemmer" sig i klassen eller søger at klare sig ved at lave sjov.
- E. M1 er nogenlunde bevidst om sine dansksproglige styrker og svagheder og er nogenlunde i stand til at sætte sig realistiske sproglige mål.

- F. M1 har i ringe grad erfaret, at han gennem læring i skolen kan tilegne sig danskundskaber. På grund af en tydelig tendens til læringsblokering er hans tro på og motivation til sproglig progression lille.
- G. M1 er i ringe grad i stand til at koncentrere sig. Dette skyldes bl.a. traumatisk stress.
- H. M1s hukommelsesevne er svingende. Han har ind imellem problemer med at huske længere tekster.
- I. M1s evne til at indgå i testsituationer er ringe. Han bliver nemt nervøs og blokerer selv ved almindelige opgaver.

M1s ILP: M1 skal specielt arbejde med følgende mål: A, C, G, I.

Gennem arbejdet med disse mål vil vi også søge at give M1 nogle positive læringserfaringer og motivere ham til social aktivitet.

K1

Almene mål:

- A. K1 har en ringe grad af personlig styrke og overskud, sprog og kulturkendskab til at udtrykke og begrunde sine følelser, behov og meninger. Hun er ofte træt og har psykosomatiske smerter.
- B. K1 er i rimelig grad i stand til at erkende og forstå sin egen situation (problemer).
- C. K1 har en nogenlunde grad af selverkendelse, men hendes selvværdsfølelse er ringe. Hun er psykisk sårbar.
- D. K1 udviser i stærkt svingende grad sociale kompetencer. Hun er temperamentsfuld og har en forholdsvis lav irritationstærskel. Hun har en tendens til at overreagere enten aggressivt eller selvudslettende.
- E. K1 er nogenlunde bevidst om sine dansksproglige styrker og svagheder, men hun er i ringe grad i stand til at sætte sig realistiske sproglige mål. Hun har en tendens til at overvurdere sig selv.
- F. K1 har kun delvist erfaret, at hun gennem læring i skolen kan tilegne sig danskundskaber. Hun har tendens til læringsblokering og et overvejende negativt selvbillede.
- G. K1 er nogenlunde i stand til at koncentrere sig. Når hun er træt eller har smerter, er det svært for hende.

- H. K1s hukommelsesevne er svingende. Hun har problemer med at overskue og huske længere tekster.
- I. K1s evne til at indgå i testsituationer er nogenlunde. Hun har dog en forholdsvis lav stress-tærskel.

K1s ILP: K1 skal specielt arbejde med følgende mål: A, C, H, I.

Gennem arbejdet med disse mål vil vi også søge at give K1 flere positive læringserfaringer og motivere hende til konstruktiv social aktivitet.

Status på individuelle læringsmål

Vi anfører her individuelle statusvurderinger pr. 1. september og 15. november i forhold til de to udvalgte kursisters ILP mål (almene mål). Endvidere anfører vi kursisternes individuelle status i forhold til dansk sproglig udvikling. Til sidst refererer vi kursisternes egen vurdering i forhold til de af de almene mål E – I, der er ILP mål.

M1

Status pr. november i forhold til almene ILP-mål:

Status pr. 1. september i forhold til ILP-mål A:

M1 har i ringe grad personlig styrke og overskud, sprog og kulturkendskab til at udtrykke og begrunde sine følelser, behov og meninger.

Observerede frem- eller tilbageskridt efter status:

I modsætning til tidligere sætter M1 nu ind imellem ord på sine problemer og på sine følelser og behov i forbindelse hermed. Han udviser herved en rimelig erkendelse og forståelse af sin situation. Han er eksempelvis i stand til i klassen at udtrykke skamfuldhed over, at hans dansksproglige progression hidtil har været så ringe. Han kan også udtrykke og snakke om sine følelser i forbindelse med testsituationer.

Som en konsekvens af M1s øgede læringsmotivation er han på det sidste begyndt at sætte ord på sine behov i forbindelse med undervisningen, f.eks. ved at bede om bestemte materialer til hjemmearbejde.

M1 er blevet bedre til at forklare, hvad han mener. Hans sprogbrug er forbedret, således at han ikke bruger så mange ”fyldord”, han taler meget mere forståeligt.

Han virker mere ”voksen” og fornuftig. Han har også overskud til at give gode råd til de andre kursister.

Han interesserer sig for, hvad der foregår i samfundet, ser Nyhederne hver dag og vil gerne diskutere dem. Har været meget livlig omkring valgetemaet (Kommunevalget)

Er meget glad for at komme på ekskursioner, f.eks. til Naturskolen, Naturhistorisk museum o.a..

Han relaterer det ofte til, hvad han kan gøre sammen med sine børn (som han i øvrigt er meget glad for og stolt af) og han demonstrerer i stigende grad holdninger f.eks. i diskussion om børnenes opdragelse og institutionsliv efterhånden som han tilegner sig mere talesprog.

Status pr. 15. november i forhold til ILP-mål A:

M1 har i svingende grad personlig styrke og overskud, sprog og kulturkendskab til at udtrykke og begrunde sine følelser, behov og meninger.

Status pr. 1. september i forhold til ILP-mål C:

M1 har en nogenlunde grad af selverkendelse, men hans selvværdsfølelse er ringe.

Observerede frem- eller tilbageskridt efter status:

M1s ringe selvværdsfølelse viser sig i hans selvopgivende og selv-nedvurderende holdning. Gennem arbejdet i ”grupperum” med personlige succeshistorier og personlige ressourcer tvinges han dog til forsøgsvis at anlægge en anden og mere positiv holdning til sig selv. Det bekommer ham tydeligvis godt og øger i første omgang hans sociale aktivitet i klassen.

Det betyder meget for udviklingen af M1s selvværdsfølelse, at han får konkrete, positive resultater af sin læring: Han består en modultest, og han består køreprøve.

Hans selvværdsfølelse er tydeligt øget, men han glider dog også i perioder tilbage til den gamle selvopgivende holdning, når han overvældes af sine problemer.

Han er begyndt at snakke om fremtiden, ikke som en umulighed, men som en mulighed. Han kunne godt tænke sig at arbejde som (ufaglært) maler. Han har ikke prøvet det, men har ønske om det (evt. praktik?). Han taler ikke mere så meget om, hvad han ikke kan. Virker gladere og mere afslappet.

Status pr. 15. november i forhold til ILP-mål C:

M1 har en nogenlunde grad af selverkendelse, men hans selvværdsfølelse er svingende.

Status pr. 1. september i forhold til ILP-mål G:

M1 er i ringe grad i stand til at koncentrere sig. Dette skyldes formentligt traumatisk stress.

Observerede frem- eller tilbageskridt efter status:

På grund af nervøsitet og fiaskoforventning i forbindelse med læringsopgaver har M1 hidtil nemt mistet koncentrationen. I takt med at han får flere positive lærings erfaringer og hans selvværdsfølelse øges, bliver han også bedre i stand til at koncentrere sig. Det er dog meget vigtigt, at opgavernes omfang og sværhedsgrad er passende.

M1 er på det sidste begyndt at udvise betydelig mere vilje og målrettedhed, hvilket selvfølgelig også medvirker til koncentrationsforbedringen.

M1 er blevet meget bedre til at koncentrere sig om en opgave længere tid ad gangen og ikke arbejde så overfladisk. Han kan hurtigere omstille sig til forskelligartede opgaver, blot han fuldt forstår, hvad han skal. – Er blevet bedre til at spørge og gøre sig større anstrengelser, når der er noget, han ikke forstår. Han siger sjældnere og sjældnere: ”Jeg kan ikke koncentrere mig”, hvilket tidligere var indgangen til alle opgaver. M1s koncentrationsevne er sandsynligvis forbedret, fordi han selv mærker sine fremskridt.

Status pr. 15. november i forhold til ILP-mål G:

M1 er nogenlunde i stand til at koncentrere sig.

Status pr. 1. september i forhold til ILP-mål I:

M1s evne til at indgå i testsituationer er ringe. Han bliver nemt nervøs og blokerer selv ved almindelige opgaver.

Observerede frem- eller tilbageskridt efter status:

Det er i betydelig grad lykkedes at bearbejde M1s nervøsitet og blokering ved opgaver og tests. Gennem specielt tilrettelagte og niveaurigtige opgaver har han fået nogle positive lærings erfaringer.

Hans øgede selvværdsfølelse giver ham mod på positiv identifikation med dygtigere kursister. Dette frigør ressourcer i M1 og motiverer ham til at flytte fokus fra sine problemer.

M1 har nu mod på at indgå i testsituationer og evner i disse situationer at arbejde nogenlunde konstruktivt forudsat naturligvis, at opgaverne matcher hans kompetencer. Et resultat af dette er, at M1 har bestået en modultest. I arbejdet med sine personlige succeshistorier, har han siden brugt forløbet omkring testen som et eksempel. Han har også inddraget sin beståede køreprøve i dette arbejde.

M1 har klaret Dansk Uddannelses 1 modultest 4 på normal vis, dvs. at hele den skriftlige test blev foretaget på samme dag. Han virkede ikke nervøs, selvom opgaverne var forskelligartede. Testen foregik i et roligt og afslappet miljø.

Status pr. 15. november i forhold til ILP-mål I:

M1s evne til at indgå i testsituationer er nogenlunde.

Dansksproglig udvikling

Status pr. 15. november i forhold til dansk sproglige udvikling:

M1 har i perioden 1. september til 15. november bestået **Dansk Uddannelse 1, modultest 4** (oktober).

Han skal – om alt går vel – til modultest næste gang: **februar 2006**.

Observerede frem -eller tilbageskridt efter 1. september:

På grund af nervøsitet og blokering i forbindelse med danskopgaver har M1 hidtil ofte arbejdet alt for hurtigt, hvilket naturligvis har medført mange fejl. Vi arbejder med, at han sætter tempoet ned, og derved er hans læse- og udtalefærdighed blevet forbedret.

Har god motivation og høj stabilitet i fremmøde.

Egen vurdering

M1s egen vurdering pr 15. november af status i forhold til ILP-mål G og I.

ILP-mål G. Vi stillede M1 følgende spørgsmål: Kan du koncentrere dig i timerne?

Han svarede: Nogenlunde.

ILP-mål I. Vi stillede M1 følgende spørgsmål: Kan du arbejde godt, når du er til test?

Han svarede: Nogenlunde.

M1s egen vurdering pr. 15. november af status i forhold til dansksproglig udvikling:

Vi stillede M1 5 spørgsmål

1. Forstår du mere dansk uden for skolen og med de nye lærere?

Jeg forstår meget bedre dansk, f.eks. i TV

2. Er du blevet bedre til at snakke dansk?

Jeg tror jeg er blevet meget bedre til at snakke dansk.

3. Er du blevet bedre til at læse dansk?

Jeg er blevet lidt bedre til at læse dansk.

4. Er du blevet bedre til at skrive dansk?

Jeg er blevet lidt bedre til at skrive dansk.

5. Andre kommentarer: *Nej*

K1

Status pr. november i forhold til almene ILP- mål

Status pr. 1. september i forhold til ILP-mål A:

K1 har en ringe grad af personlig styrke og overskud, sprog og kulturkendskab til at udtrykke og begrunde sine følelser, behov og meninger.

Observerede frem- eller tilbageskridt efter status:

K1 er begyndt i betydelig højere grad at udtrykke – og i nogen grad at begrunde – sine følelser, behov og meninger. Til at begynde med gør hun det angående undervisningen, men efterhånden også i stigende grad om sin privatsituation. Hun udtrykker f.eks. behov for et par sofaer i klassen, så hun og de andre kursister kan ligge ned og slappe af i pauserne. Hun udtrykker og begrunder også

sin mening om de forskellige undervisningsaktiviteter i danskrummet. Hun fortæller også af og til om problematiske sociale situationer såvel i som udenfor skolen. I ”grupperummet” har vi ofte kunnet bruge disse situationer som case-materiale i undervisningen.

K1 kommer ind imellem ind i nogle mere depressive perioder, hvor hendes sociale aktivitetsniveau falder, og hendes sociale kompetencer bliver ringere.

K1 tilegner sig mere og mere sprog og har ambitioner med hensyn til en afsluttende eksamen. Hun er betydelig mindre nervøs i testsituationer og formår sprogligt at vælge forskellige strategier for at gøre sig forstået. Hun er meget glad for ekskursioner ud af huset og tilstræber mere og mere at nærme sig rollen som aktiv borger i samfundet.

Status pr. 15. november i forhold til ILP-mål A:

K1 har nogenlunde personlig styrke og overskud, sprog og kulturkendskab til at udtrykke og begrunde sine følelser, behov og meninger.

Status pr. 1. september i forhold til ILP-mål C:

K1 har en nogenlunde grad af selverkendelse, men hendes selvværdsfølelse er ringe. Hun er psykisk sårbar.

Observerede frem- eller tilbageskridt efter status:

K1s selvværdsfølelse vokser. Det viser sig ved, at hun i stigende – men også svingende – grad sætter ord på sin selverkendelse. Det gør hun i forbindelse med modultest-situationen, men også på et mere personligt niveau. Hun kan således klart formulere, at hun – i modsætning til en anden kursist – har et overvejende depressivt livssyn. Hun formulerer, at hun nemmere kan komme igennem sine traumeanfald, når hun snakker om dem. Dette bevirker også, at hun i perioder får større fokus på sine ressourcer.

Det svingende i K1s selvværdsfølelse viser sig i sociale konfliktsituationer. Her er hun fortsat meget sårbar og har svært ved at søge forsoning efter at have været vred. På det sidste er der dog også sket fremskridt på denne front: K1 er ind imellem i stand til at distancere sig fra sine umiddelbare reaktionsmønstre ved at se sig selv lidt udefra og ved at anlægge en konstruktiv humoristisk synsvinkel på sig selv. At hun vover dette, er et klart tegn på voksende selvværdsfølelse. Ligeledes på det sidste udviser hun en stigende grad af selverkendelse angående sociale konfliktsituationer:

Hun begynder at forstå, at når hun overreagerer, så skyldes det ofte hendes egne traume problemer. Hun kan også formulere, at det er dårligt for hende, at sammenligne sig med andre, der er dygtigere end hende selv. Det er deprimerende for hende og suger hendes energi. Dette gælder også dansksprogligt, hvor hun har en tendens til at miste modet og se negativt på sin egen kunnen, hvis hun sammenligner sig med dygtigere kursister. Hun forstår, at det er bedst for hende, at hun måler sig på sig selv.

Status pr. 15. november i forhold til ILP-mål C:

K1 har en nogenlunde grad af selverkendelse. Hendes selvværdsfølelse er svingende.

Status pr. 1. september i forhold til ILP-mål H:

K1s hukommelsesevne er svingende. Hun har problemer med at overskue og huske længere tekster.

Observerede frem- eller tilbageskridt efter status:

K1 deltager aktivt i de specielt tilrettelagte hukommelsesøvelser. De hjælper hende markant – også efter eget udsagn – til at huske bedre. Dette viser sig især med hensyn til at overskue og huske længere tekster. Hendes positive læringserfaringer på dette område har øget hendes motivation for arbejdet med det dansksproglige.

K1 har stadigvæk nogle problemer med at fastholde og anvende grammatikken, når hun skriver. Hun er i stand til at referere længere tekster (små romaner) og fastholde referat af temaer, der har været oppe i klassen.

Status pr. 15. november i forhold til ILP-mål H:

K1s hukommelsesevne er nogenlunde.

Status pr. 1. september i forhold til ILP-mål I:

K1s evner i ringe grad at indgå i testsituationer. Hun har en lav stress-tærskel.

Observerede frem- eller tilbageskridt efter status:

K1 arbejder med at lægge lidt distance til testsituationen ved at formulere sig om sine reaktionsmønstre i forbindelse med denne. Hun kan nu formulere, hvornår hun bliver nervøs, og

hvordan det indvirker på hende fysisk, psykisk og præstationsmæssigt. På denne måde er det til dels lykkedes for K1 at bearbejde sine blokeringstendenser overfor de – for hende – svære opgaver i modultestene.

K1s øgede selvværdsfølelse og de positive læringserfaringer, hun har fået i kraft af den specielt tilrettelagte undervisning, har naturligvis også medvirket til denne positive udvikling.

Status pr. 15. november i forhold til ILP-mål I:

K1s evne til at indgå i testsituationer er nogenlunde.

Dansksproglig udvikling

Status pr. 15. november i forhold til dansksproglig udvikling:

K1 har i perioden 1. september til 15. november bestået **Dansk Uddannelse 2, modul 3**

Hun skal – om alt går vel – til modultest næste gang: **februar 2006**

Observerede frem- eller tilbageskridt efter 1. september:

K1 udvikler sin sproglige udtryksevne i forbindelse med samtalerne i ”grupperummet”, fordi hun er motiveret for samtaleemnerne. Hun øger sit ordforråd, og søger også i stigende grad at omformulere sig, hvis der er ord, hun ikke kender. Hun udvikler også sin lytteforståelse i forbindelse med disse samtaler.

Angående skrivning har K1 stadigvæk nogle problemer med retskrivning og med at anvende grammatikken korrekt. Der er dog sket fremskridt også på skriveområdet. Hun er meget opmærksom i undervisningen. Den permanente opholdstilladelse har givet hende et tryghedsfundament, der er motiverende for indlæringen.

Egen vurdering

K1s egen vurdering pr. 15. november af status i forhold til ILP-mål H og I.

ILP-mål H. Vi stillede K1 følgende spørgsmål: Kan du huske det, du lærer og læser?

Hun svarede: Nogenlunde.

ILP-mål I. Vi stillede K1 følgende spørgsmål: Kan du arbejde godt, når du er til test?

Hun svarede: I rimelig grad.

K1s egen vurdering pr. 15. november af status i forhold til dansksproglig udvikling:

Vi stillede K1 5 spørgsmål:

1. Forstår du mere dansk udenfor skolen og med de nye lærere?

Ja, jeg har lært nye ord f.eks. om mad og sundhed.

2. Er du blevet bedre til at snakke dansk?

Ja, jeg forstår danskere i supermarked.

3. Er du blevet bedre til at læse dansk?

Jeg kan godt lide at læse romaner.

4. Er du blevet bedre til at skrive dansk?

Jo, men det er svært på modul 4.

5. Andre kommentarer:

Gymnastik, mad og tur er godt. Jeg kan ikke lide en stor klasse.

Ugeskema for "Tag fat igen"

	Mandag	Tirsdag	Torsdag	Fredag
9.30 – 9.50	Morgensamling	Morgensamling	Morgensamling	Morgensamling
9.50 – 10.15	Dansk	Nyheder	Dansk	Dansk
10.15 – 10.30	Pause	Pause	Pause	Pause
10.30 – 11.15	Dansk	Dansk	Ekskursion	Madlavning
11.00 – 11.15	Motion	Motion	Motion	Motion
11.15 – 11.45	Spisepause	Spisepause	Spisepause	spisepause
11.45 – 12.50	Samtaletime	Dansk	Ekskursion	Kost og sundhed
14.00 – 14.15	Evaluering	Evaluering	Evaluering	Evaluering

Spots fra hverdagen

Nedenfor præsenteres nogle enkelte eksempler fra hverdagen, der viser hvilke problemer kursisterne slås med, og hvordan de gradvist overvinder nogle af disse og opnår små sejre.

1.

Kursist (A) fortæller en morgen:

Hun havde besøg af sin gamle mor fra hjemlandet. I nogle dage havde moren haft det tiltagende dårligt, og om natten havde hun så ondt, at (A) besluttede at tage hende med til skadestuen. Hun vækkede sin ældste søn, der taler flydende dansk, for at få ham med som tolk. Sønnen protesterede imidlertid; han havde kun sovet kort tid efter natarbejde. (A) overvejede, hvad hun skulle stille op, og besluttede sig for at klare det selv. Besøget på skadestuen indebar samtale med en læge om morens tilstand og en afklaring af forsikrings spørgsmål, hvilket hun klarede uden problemer. Hun refererede, at der opstod en morsom situation, da hun spurgte lægen, hvad moren fejlede. Han udtalte, at det kunne han ikke sige noget om, før han havde resultaterne af forskellige prøver. Han spurgte, om hun måske havde et bud på det? ...

(A) er tydeligt tilfreds med at hun klarede dette alene. Normalt har (A) tolkebistand i alle møder med det offentlige. At hun er så afhængig af tolken, har vi gennem længere tid bearbejdet i klassen ud fra det faktum, at hun faktisk udmærket formår at gøre sig forståelig.

2.

Kursist (B) er dygtig til at lave mad og meget engageret i undervisningen de dage, hvor der indgår madlavning. Hun går f. eks. aktivt ind og foreslår kompetente og relevante ændringer til dagsprogrammet. Hun har overblikket og kan give udtryk for det. Denne dag har hun meldt sig til at købe ind og lære de andre at lave en bestemt ret. Hun har det dårligt om morgenen og ville på andre dage være blevet hjemme, fortæller hun, da hun møder. Men hun kom alligevel, fordi hun havde påtaget sig et ansvar.

3.

Kursist (B) spørger en dag kursist (C) om en opskrift. (C) er lige begyndt at lære dansk, og kan ikke så meget endnu, men da klassen lige har arbejdet med navne på ingredienser, lykkes det hende at svare så (B) kan forstå det. Begge ser glade ud. Det er ægte kommunikation og giver øget selvtillid.

4.

Kursist (D) har hukommelsesproblemer og har derfor svært ved at overskue og huske de romaner, man skal til modultest i. Vi har derfor arbejdet med at strukturere og visualisere romanerne i en række billeder, som (D) så kan ”zappe igennem” for sit indre blik. (D) er glad for fremgangsmåden, siger at det hjælper og er lettet over at der er fundet en løsning på problemet.

5.

Kursist (E) støder en dag ind i problemer med at skrive e-mail-beskeder. Han formår ikke at flytte synsvinklen udenfor sig selv og skrive, som om han var en anden (hvilket opgaven kræver). Vi tilrettelægger derfor en række øvelser med synliggørelse af synsvinkler, fremstilling af små fiktive jeg-persons-fortællinger og rollespilslignende aktiviteter. I kraft heraf er (E) nu i fuld gang med at

tilegne sig den nye færdighed. Han giver udtryk for, at han nu forstår synsvinkelskiftene og er taknemmelig. Denne ahaoplevelse kombinerer dansksproglig læring med noget, der også er en intellektuel, bevidsthedsmæssig udvikling.

